



Centrum Wsparcia Doradczego



Ogólnopolska narada obywatelska o kosztach energii – jak przeciwdziałać problemowi ubóstwa energetycznego?

proces, wyniki, rozwiązania

ze szczególnym uwzględnieniem kwestii mieszkalnictwa



Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna



Rzeczpospolita
Polska



Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej

Unia Europejska
Fundusz Spójności



FUNDACJA
FUNDUSZ
WSPÓŁPRACY



ZWIĄZEK
MIAST
POLSKICH

Habitat for Humanity Poland

- fundacja, której głównym celem jest poprawa warunków mieszkaniowych osób żyjących w trudnych warunkach
- w Polsce działamy od 30 lat, w tym czasie zapewniliśmy dom ponad 10 tysiącom osób
- na świecie Habitat for Humanity działa od blisko 50 lat, w ponad 70 krajach





Centrum
Wsparcia
Doradczego



NARADA
OBYWATELSKA
O KOSZTACH ENERGII



Habitat
for Humanity®
Poland

Ogólnopolska narada obywatelska o kosztach energii - organizatorzy

Organizator:



fundacja
stocznia

Partner główny:

CENTRUM
NAUKI
KOPERNIK

Partner merytoryczny:



PAN
POLSKA AKADEMIA NAUK

Partner:



orange™

Rada ekspertów:



ClientEarth®
Prawnicy dla Ziemi



EIA



Fala Renowacji



fk Federacja
Konsumentów



FOS a



Forum
Energii
Analizy i dialog



fundacja
pole
dialogu



Habitat
for Humanity®
Poland



instrat



ibs
instytut
badań
strukturalnych



INSTYTUT
NA RZECZ
EKOROZWOJU



Instytut
Zielonej
Gospodarki



KAPE



POLSKA SIĘĆ
Energie Cités



polski
alarm
smogowy



Polska
Zielona
Sieć



szlachetna
PACZKA

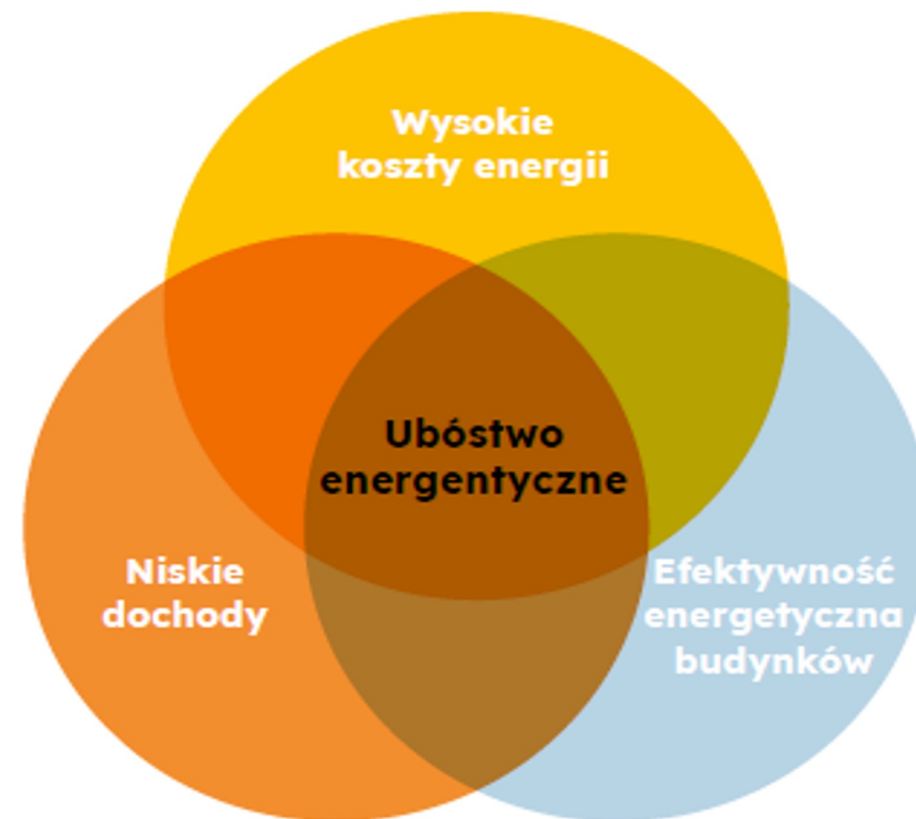


WRZOS

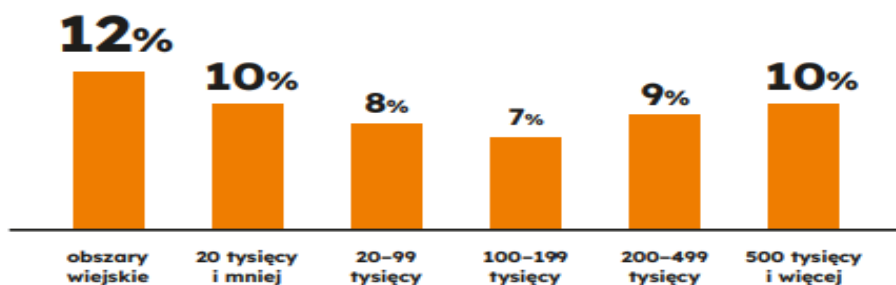


Problem: ubóstwo energetyczne definicje

- **definicja ustawowa** (wprowadzona do ustawy Prawo energetyczne w art. 5gb) ubóstwo energetyczne oznacza sytuację, w której gospodarstwo domowe prowadzone przez jedną osobę lub przez kilka osób wspólnie w samodzielnym lokalu mieszkalnym lub w budynku mieszkalnym jednorodziennym, w którym nie jest wykonywana działalność gospodarcza, nie może zapewnić sobie wystarczającego poziomu ciepła, chłodu i energii elektrycznej do zasilania urządzeń i do oświetlenia, w przypadku gdy gospodarstwo domowe łącznie spełnia następujące warunki:
 - 1) osiąga niskie dochody;
 - 2) ponosi wysokie wydatki na cele energetyczne;
 - 3) zamieszkuje w lokalu lub budynku o niskiej efektywności energetycznej.
- **definicja przyjęta podczas Narady obywatelskiej o kosztach energii:** jako ubogie energetycznie traktujemy gospodarstwo domowe, które ma niski dochód i ponosi wysokie, wymagane wydatki na energię

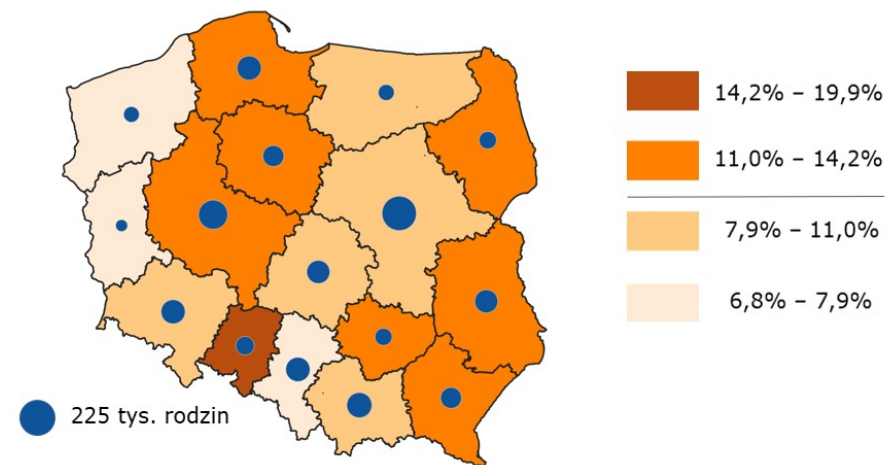


Kim są osoby ubogie energetycznie?



Problem dotyczy głównie wsi i małych miast (do 20 tys. mieszkańców), ale i dużych miast (powyżej 500 tys. mieszkańców)

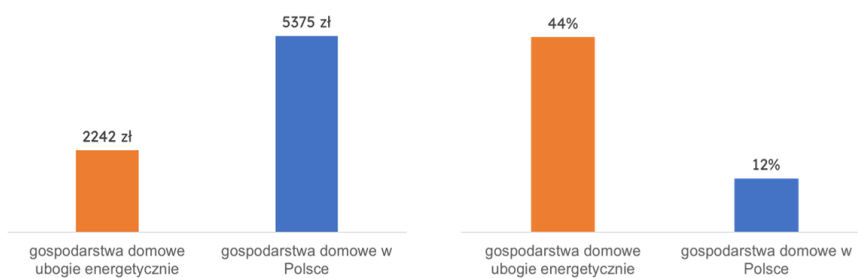
1,5 mln rodzin w Polsce (11%)



Źródło: opracowanie IBS na podstawie Badania Budżetów Gospodarstw Domowych GUS 2021

Średni miesięczny dochód (zł)

Udział wydatków na energię w dochodzie



- udział wydatków na energię w dochodach rodzin w ubóstwie energ. jest 3x wyższy niż średnio w Polsce
- gospodarstwa domowe dotknięte ubóstwem energetycznym wydają na ogrzewanie i oświetlenie domu średnio 40% dochodów, a rodziny nieubogie - średnio 9%

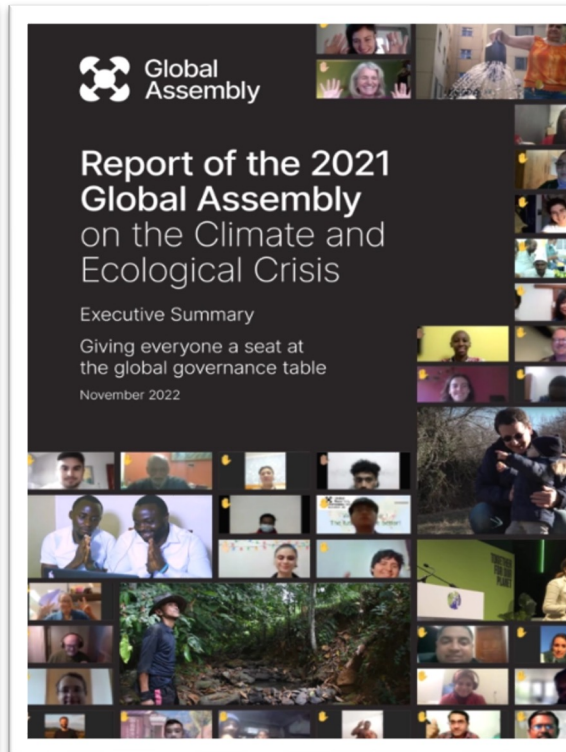
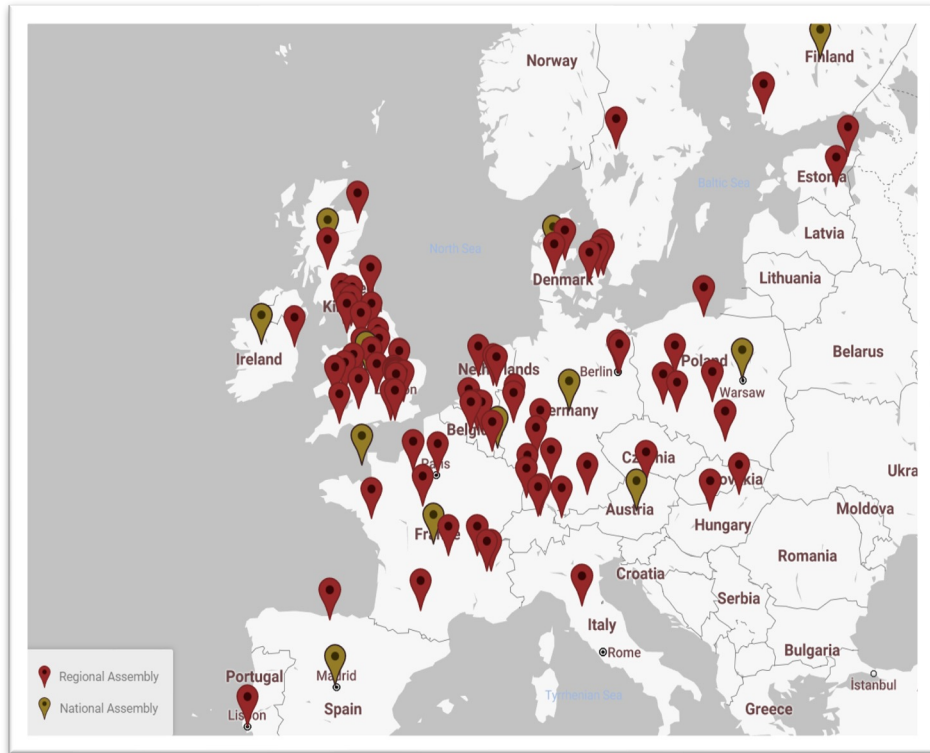
Źródło: opracowanie IBS na podstawie Badania Budżetów Gospodarstw Domowych 2020 (GUS, 2021)



Narada obywatelska jako metoda

—

to już trend!



Global Assembly
Report of the 2021 Global Assembly on the Climate and Ecological Crisis
Executive Summary
Giving everyone a seat at the global governance table
November 2022

The image features a collage of small video call windows showing various participants, alongside a larger photo of a person in a field.



European Citizens Panel
food waste
Have Your Say

16th - 18th December
2022 in Brussels
#FoodWasteEU

European Commission

The image shows a diverse group of people smiling and looking at a document, with the European Commission logo in the bottom right corner.

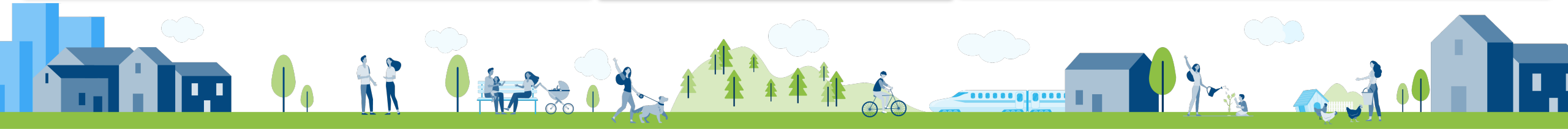


An Tionól
Saoránach



The Citizens'
Assembly


The logo consists of a 3x3 grid of green squares of varying shades.




45


narad lokalnych
w całej Polsce



 **700**
uczestników i uczestniczek

 blisko **30**
zaangażowanych ekspertów i ekspertek


 **150**
godzin rozmów


 **608**
wypełnionych ankiet
552 uczestników i uczestniczek narad
oraz **56** osób nieuczestniczących
w naradach (wypełniły formularz
dostępny online)

Rozwiązania popierane przez uczestników narad

Na poziomie lokalnym (gminy)

- wymiana źródeł ciepła
- termomodernizacja budynków
- produkcja energii z OZE przez gminy
- lepsze i bardziej kompleksowe doradztwo energetyczne

 **54%**
uczestników narad nie
dołożyłoby się do walki
z ubóstwem energetycznym.

 **39%**
uczestników narad byłoby skłonne
przekazać jakąś część swoich
dochodów na ten cel – średnio
39 zł miesięcznie.

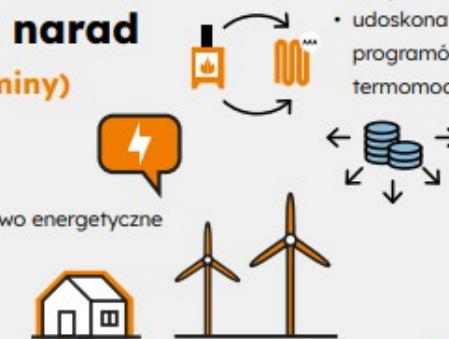
Preferowane źródła finansowania
walki z ubóstwem energetycznym:

 **50%** fundusze europejskie

 **46%** środki rządowe lub samorządowe

Na poziomie kraju

- udoskonalenie programów finansujących termomodernizację



Dla uczestników narad ważne jest, żeby rozwiązania były przede wszystkim

skuteczne i ekologiczne!

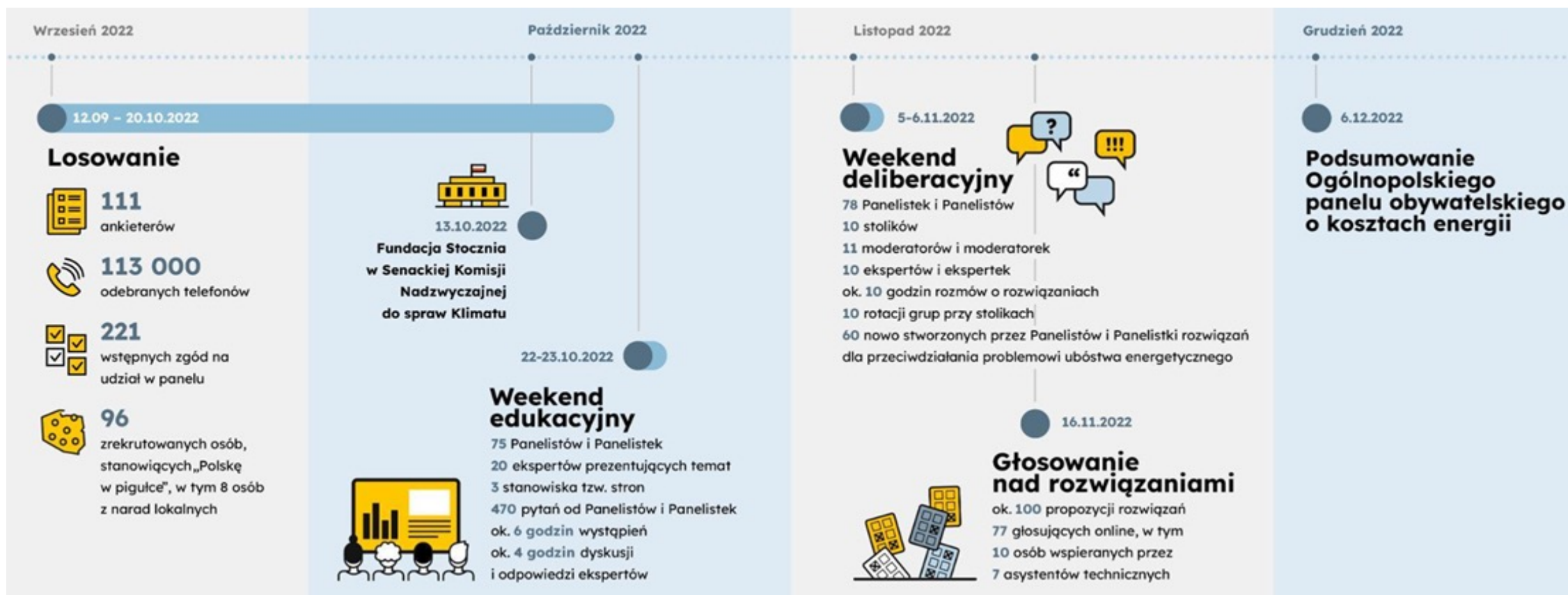
Energia prawem, nie towarem, ale tylko czysta!

60% wszyscy powinni mieć dostęp do ogrzewania i energii elektrycznej bez względu na sytuację materialną

38% ogrzewanie domów w sposób powodujący zanieczyszczenie powietrza powinno być zakazane, nawet jeśli kogoś nie stać na inne rozwiązania



...do ogólnopolskiego panelu obywatelskiego



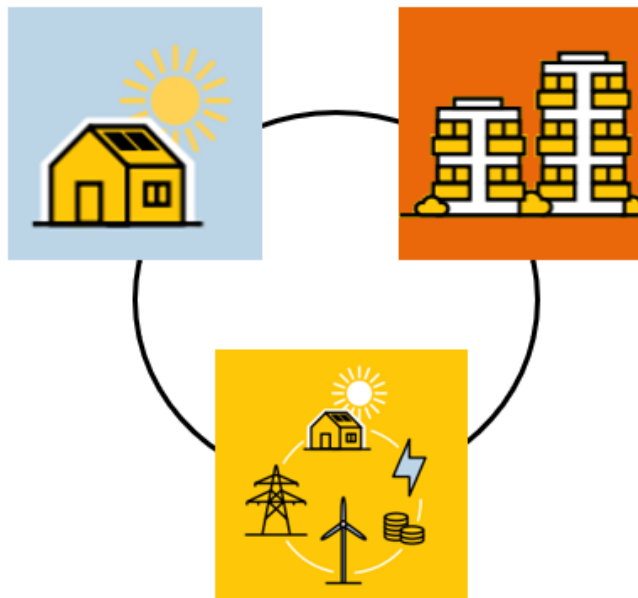


jak jedem mčví. ě ročník 2014/2015

Oczekiwania obywateli – kluczowe wnioski

**Dedykowane wsparcie dla osób w kryzysie ubóstwa energetycznego:
wykluczenie wymaga kompleksowej odpowiedzi**

**Nie tylko domy jednorodzinne:
nie zapominajmy o budynkach
wielorodzinnych**



**Zapewnienie dostępnego
mieszkalnictwa: jesteśmy otwarci
na nowe modele**

**Rzetelne informacje i edukacja:
nie bójmy się rozmawiać o energii**

**Wizja strategiczna:
odpowiedzmy sobie dokąd
idziemy**

**Zmiana systemowa:
nowa energia, obywatel w centrum**



Ogólnopolska narada obywatelska o kosztach energii – główne rekomendacje

Jakie rozwiązania przegłosowano?



stworzenie 15-letniej strategii działań



modernizacja sieci energetycznej, szczególnie pod kątem przyłączania do niej odnawialnych źródeł energii



precyzyjniejsze kierowanie działań i środków finansowych – przede wszystkim do osób najbardziej potrzebujących



zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w polskim miksie energetycznym



umożliwienie działania energetyki prosumenckiej (czyli tzw. lokalnych wspólnot energetycznych)



szersze informowanie o problemie i dostępnych rozwiązaniach



dostępniejsze doradztwo energetyczne – większa skala i skuteczność dotarcia



„jedno okienko”, w którym można załatwić wszystkie kwestie związane z poprawą efektywności energetycznej budynku



zwiększenie dostępności tanich, efektywnych energetycznie mieszkań



wspieranie rozwiązań lokalnych (oddolnych i samorządowych) na rzecz przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu



DZIAŁ: NISKIE DOCHODY

Typ	Rekomendacja	Popieram
E	34. Należy uruchomić nowe działania i programy publiczne na rzecz zwiększenia dostępności mieszkań o odpowiednim standardzie efektywności energetycznej	92%
E	35c. Zwiększenie zasobu mieszkań na wynajem - zmobilizowanie podmiotów publicznych, w tym spółek Skarbu Państwa do wykorzystania ich nieruchomości lokalowych na cele najmu społecznego	91%
E	35a. Zaangażowanie gmin w tworzenie Społecznych Agencji Najmu oraz wsparcie finansowe dla gmin z budżetu państwa dla tworzenia SAN	87%
E	35d. Wykorzystanie pustostanów na cele mieszkaniowe – remonty istniejących lokali mieszkalnych i adaptacje lokali niemieszkalnych na cele mieszkaniowe (w tym wykorzystanie zasobów podmiotów publ.)	88%
E	35d. Wykorzystanie pustostanów na cele mieszkaniowe – remonty istniejących lokali mieszkalnych i adaptacje lokali niemieszkalnych na cele mieszkaniowe (w tym wykorzystanie zasobów podmiotów publ.)	88%
N	35g. Wdrożenie programu rozwoju małych, samodzielnych mieszkań dla os. starszych, umożliwiających im przeniesienie się z dużych i nieefektywnych energetycznie lokali (mieszkania „złotej jesieni”)	87%
E	35n. Stworzenie skutecznych zachęt dla wykorzystywania modelu „lokal za grunt” lub podobnych mechanizmów współpracy deweloperów i samorządów lokalnych wokół inwestycji w mieszkania komunalne	83%
N	35e. Wprowadzenie ustawowych wymogów dot. minimalnej liczby mieszkań komunalnych w gminach, stymulowanie samorządów do rozbudowy bazy lokali komunalnych, TBS, lok. socjalnych	87%

E	35b. Zwiększenie zasobu mieszkań na wynajem - aktywizacja prywatnego, nieużywanego zasobu mieszkaniowego poprzez wprowadzenie zachęt do wykorzystywania pustych lokali	87%
E	35i. Reforma dodatków mieszkaniowych lub wprowadzenie innego instrumentu wsparcia najemców, tak by większą liczbę osób było stać na najem mieszkania na rynku prywatnym	78%
N	35k. Opracowanie wymogów dotyczących standardu efektywności energetycznej nieruchomości komunalnych i socjalnych (minimum energooszczędności)	78%
N	35h. Wdrożenie rozwiązań dla os. starszych lub samotnych, mieszkających w nieefektywnych energetycznie mieszkaniach i zmagających się z ubóstwem energetycznym relokację do lok. zastępczych	81%
N	35o. Wprowadzenie wymogów lub zachęt dla deweloperów, dotyczących przekazywania przez nich kilku lokali mieszkaniowych z każdej nowej inwestycji do komunalnego zasobu mieszkaniowego	87%
E	35m. Stworzenie przez rząd we współpracy z sektorem prywatnym ram prawnych i zachęt systemowych dla modelu społecznych deweloperów (non-profit lub o obniżonym zysku)	77%
N	35f. Wdrożenie regulacji i/lub rozwiązań ułatwiających najem części lokali zamieszkiwanych przez osoby starsze w zamian za opiekę nad tymi osobami, świadczoną przez najemców („najem za opiekę”)	76%
N	35j. Uruchomienie „Państwowego Funduszu Hipotecznego” - publicznego programu skupu nieruchomości przez państwo od osób, które nie mają spadkobierców, a muszą zmodernizować swój dom	74%
N	35l. Ustanowienie instytucji lub jednostki administracji centralnej, której zadaniem byłaby pomoc prawna dla samorządów w realizowaniu nowych inwestycji mieszkaniowych („mobilny zespół prawny”)	64%



Jak wdrożyć tę rekomendację? studium przypadku 1

35a. Zaangażowanie gmin w tworzenie Społecznych Agencji Najmu oraz wsparcie finansowe dla gmin z budżetu państwa dla tworzenia SAN

87%



Podstawa prawna (wprowadzenie SAN): Ustawa z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1243) weszła w życie 23 lipca 2021 r.

1. Wsparcie osób z tzw. „luki czynszowej”.
2. Zmniejszenie kolejki osób oczekujących na najem z zasobów gminy i skrócenia czasu oczekiwania.
3. Wsparcie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem - poprzez uzupełnienie oferty SAN świadczeniem szerokiego zakresu usług.
4. Wykorzystanie SAN do przeprowadzania remontów czy adaptacji pustostanów.

Cykl szkoleń dot. SAN: [Habitat for Humanity Poland](https://www.habitatforhumanity.org/pl)

Konkurs KPRM <https://wzajemniepotrzebni.pl/konkurs/>



Jak wdrożyć tę rekomendację? studium przypadku 2

35d. Wykorzystanie pustostanów na cele mieszkaniowe – remonty istniejących lokali mieszkalnych i adaptacje lokali niemieszkalnych na cele mieszkaniowe (w tym wykorzystanie zasobów podmiotów publ.)

88%



Empty Spaces

3-letni projekt realizowany w Polsce oraz w Wielkiej Brytanii (07.2020 – 06.2023);
główny darczyńca: M&G/ PRU

Cele

- Określenie liczby i potencjału pustostanów z zasobów publicznych
- Identyfikacja i zbudowanie brakujących narzędzi
- Zwiększenie zdolności innych podmiotów do realizacji własnych inwestycji mieszkaniowych



- Badanie „Pustostany w gminach i możliwości ich przekształcenia w mieszkania dostępne cenowo dla osób niezamożnych” (2020)
- Podręcznik „Adaptacja pustostanów na mieszkania dostępne” - podstawowe aspekty procesu adaptacji pustostanów na rzecz mieszkań dostępnych.

[Habitat for Humanity Poland](#)

- Międzysektorowy model remontów pustostanów
<https://data.unhcr.org/en/documents/details/98905>

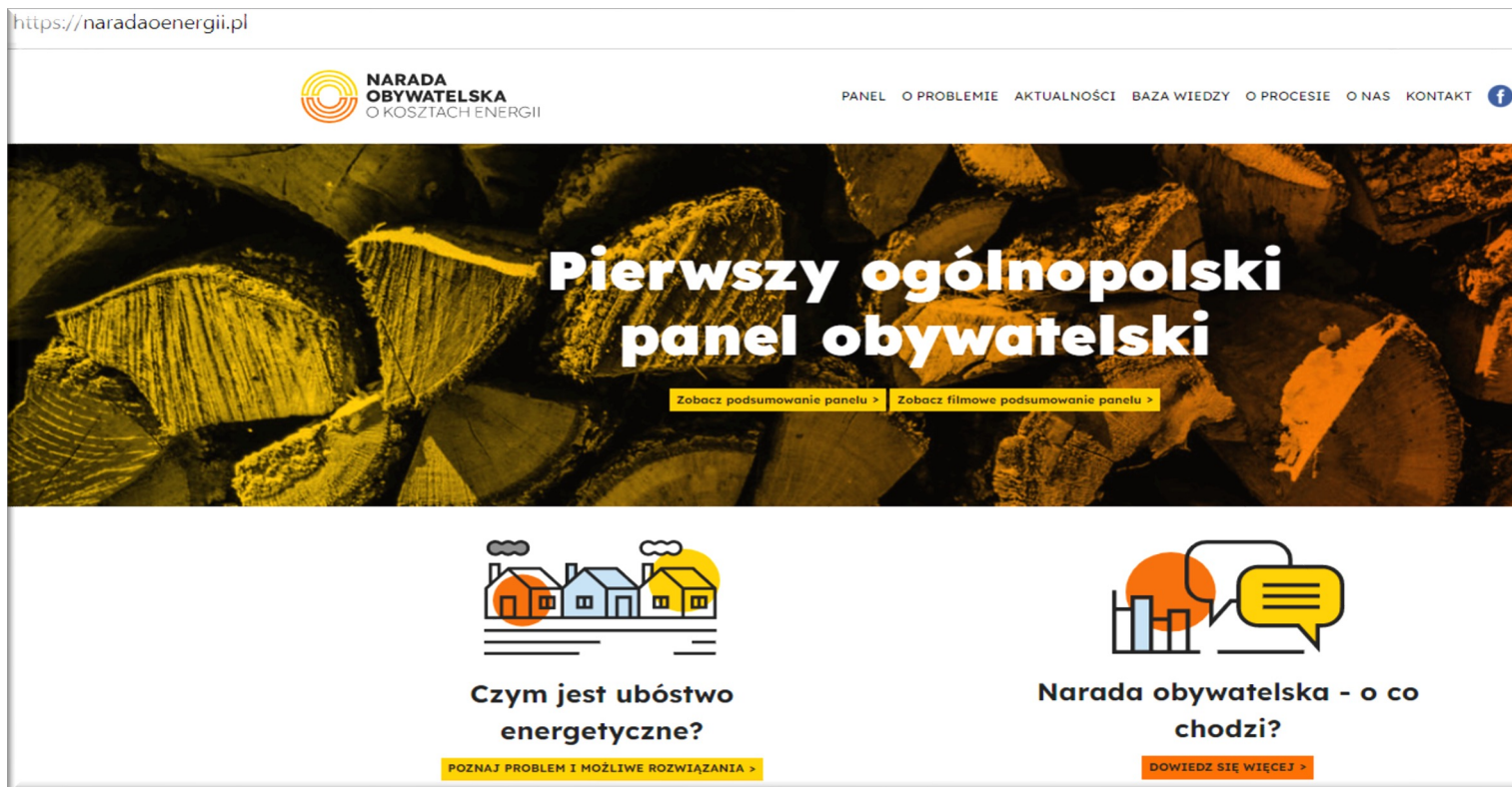
Cykl szkoleń dot. adaptacji pustostanów na cele mieszkaniowe:

[Habitat for Humanity Poland](#)



Wszystkie informacje dotyczące Ogólnopolskiej narady obywatelskiej o kosztach energii

można znaleźć na stronie Fundacji Stocznia www.naradaoenergii.pl



https://naradaoenergii.pl

NARADA OBYWATELSKA
O KOSZTACH ENERGII

PANEL O PROBLEMIE AKTUALNOŚCI BAZA WIEDZY O PROCESIE O NAS KONTAKT

Pierwszy ogólnopolski panel obywatelski

Zobacz podsumowanie panelu > Zobacz filmowe podsumowanie panelu >

Czym jest ubóstwo energetyczne?
POZNAJ PROBLEM I MOŻLIWE ROZWIĄZANIA >

Narada obywatelska - o co chodzi?
DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ >

Dziękuję i zapraszam do kontaktu!

Aleksandra Krugły
Habitat for Humanity Poland

akrugly@habitat.pl

www.habitat.pl





Centrum Wsparcia Doradczego



 www.cwd.info.pl

 @CentrumWsparciaDoradczego

 cofund.org.pl

 @FunduszWspolpracy



Rzeczpospolita
Polska



Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej

Unia Europejska
Fundusz Spójności



FUNDACJA
FUNDUSZ
WSPÓŁPRACY



ZWIĄZEK
MIAST
POLSKICH